

Kwartaalbrief

Agrarisch Natuur-en Landschapscollectief Midden-Groningen

Elke kwartaalbrief lichten we een project uit, dit keer een project om het EU landbouwbeleid duurzamer te maken.

Natuurinclusieve landbouw, een dans tussen droom en werkelijkheid. In de media lees je er regelmatig over, natuurinclusieve landbouw. Voor sommigen is het nog een vervanmijnbedshow, een droom of een spook. Geef die boeren eens ongelijk. Er is nog zoveel werk aan de winkel. Nog zoveel onduidelijk. Maar daar wordt hard aan gewerkt. Zo ook op een kennisdag voor bestuurders en medewerkers van de collectieven. Op deze dag zoemde en gonsde het van de geluiden over natuurinclusieve landbouw. Het is een containerbegrip dat erg in zwang is. Maar waar hebben we het eigenlijk over. Ik vat het kort samen in al die ontwikkelingen die als oogmerk hebben om voedsel te produceren zonder dat de bodem er op inteert. De bodem benutten, niet uitnuttten. En dat is een uitdaging. 'n Uitdaging? Dat is niks nieuws, want elke dag is een uitdaging om de boterham belegd te krijgen. De sector zit in een wurggreep van regelingen en subsidies die het moeilijk maken om onder het juk uit te komen van schaalvergroting en meer, meer, meer om die boterham te kunnen verdienen. En een dag waarop het gonst van natuurinclusieve landbouw is dan een verademing en inspirerend. Ja, er zijn nog veel hobbels te nemen om de landbouw duurzamer te maken. Maar ergens moet je beginnen. Het collectief wil daarin faciliteren en stimuleren. De zoektocht is volop bezig met marktpartijen om te komen tot gezonde verdienmodellen. Zoals een →

Foto Wim Hartman

aanzet met de biodiversiteitsmonitor. Dat is een begin, het is nog een ingewikkelde puzzel. Dat agrarisch natuurbeheer op een of andere manier daar een plek in heeft, daar zijn wij van overtuigd. Toen ik thuis kwam na deze kennisdag vond ik 2 berichten van beheerders. De een gaf aan dat hij wilde overgaan van een 1 op 3 teelt bij aardappelen naar een 1 op 5 teelt. We kijken nu wat wij daarin als collectief concreet kunnen betekenen om deze overgang te helpen realiseren. Een andere boer berichtte dat hij biologische landbouw wil introduceren op zijn bedrijf. Allemaal stappen vooruit. En iedere ondernemer maakt daarin eigen duurzame keuzes. Een paar dagen later bij een akkerbouwer. Hij is zelf aan het experimenteren met een deel van zijn land om weer uit te vinden hoe hij duurzamer kan produceren. Het woord dat hij steevast gebruikte was omdenken. Voor hem is natuurinclusieve landbouw geen droom, maar een begaanbare weg die door hem te lopen werkelijkheid wordt. Hij vertelde over de veldexcursies die het Collectief organiseerde vorig jaar in het kader van het project duurzame aardappelteelt. Inspirerend en concreet. Geen reuzenstappen, maar wel vooruit. Met boeren die het lef hebben om op hun bedrijf te experimenteren kan nieuwe kennis ontstaan. Tekst Joop van Duijnhoven ★

Ziet u deze ster aan het einde van een artikel, dan vindt u op de website bij deze kwartaalbrief aanvullende informatie over dit onderwerp.

NIEUW

pilot Hoe?Zo!

**'n Pilot over
het GLB na
2021**

Foto Koos Koop

Het nieuwe Europese Landbouwbeleid voor de periode 2021-2027 is in de maak. We gaan dan naar een meer geregionaliseerd beleid, voor iedereen hetzelfde werkt niet. De directe betalingen zijn er alleen nog voor degenen die voldoen aan de voorwaarden inclusief de vergroening. Maar er een toeslag in de maak voor degenen die wel een extra prestatie willen leveren op het gebied van groen: bodem, lucht, water, klimaat of landschap. Deze extra prestatie is dus niet hetzelfde als het Agrarische Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb) in pijler 2, maar is voor iedereen mogelijk. De focus in het nieuwe GLB is dus op duurzame en economisch gezonde landbouw waarin biodiversiteit een grote rol heeft.

Welke mogelijkheden in onze regio wenselijk zijn wordt nu onderzocht in de pilot Hoe?Zo! We gaan met partijen in het gebied om tafel en kijken op welke punten we ons moeten richten. Maar ook hoe we zouden kunnen samenwerken met andere partijen die ook een →

vergelijkbare focus op 'groen' hebben. Is daar een voordeel uit te halen en zo ja, hoe organiseer je dat. En hoe zet je dat eenvoudig en meetbaar op? We gaan ook bedrijfsplannen maken met deze nieuwe maatregelen in het akkerbouwgebied ten oosten van de lijn Usquert-Middelstum en ten westen van de lijn Bierum - Garrelswaer. En in 2020 willen we ook enkele bedrijfsplannen gaan uitvoeren. De (on)mogelijkheden, de problemen en oplossingen die we in deze periode tegenkomen, worden als advies meegenomen in het Nationaal Strategisch Plan (NSP) m.b.t. het nieuwe landbouwbeleid. Wilt u meer informatie of bent u geïnteresseerd in deelname in dit project, dan kunt u contact opnemen met Janny Kooistra,

Projectmede-werker Hoe?Zo!, tel. 06 25495953 of via JannyKooistra@collectiefmidden groningen.nl Tekst Janny Kooistra

Boerenlandvogels Utrecht

16 februari gingen Wim Hartman en ik naar Utrecht, daar was de landelijke dag "Natuur in Boerenland". Beschermers, boeren en vrijwilligers kwamen bij elkaar voor ontmoeting en kennis uit te wisselen. Om bij te dragen aan het herstel van de biodiversiteit in Nederland. En we waren niet alleen. Uit het hele land waren ze gekomen, 800 in getal. Gelukkig waren nog meer mensen van Collectief Midden Groningen naar Utrecht gekomen. Er werd volop gepresenteerd, door Sovon, Vogelbescherming, de Vlinderstichting en anderen. Ook Ravon was van de partij, zij zet zich in voor een betere waterkwaliteit. Er is een slootpakket van de ANLb waarin de grote modderkruiper en paling kunnen worden gemonitord. Erg leuk waren een aantal presentaties van koppels van een boer-beheerder en vrijwilliger. Zij lieten zien hoe er in hun gebied samengewerkt wordt. In het land van Heusden Altena →

werd getoond hoe het aantal boeren en vrijwilligers de afgelopen jaren sterk was toegenomen. Waren er eerst 3 boeren, nu hebben 120 boeren een contract. De weidevogelstand is gestabiliseerd. Ook in de andere presentaties kwam het steeds terug, je moet het samen doen, dan gaat het goed werken. Vorm b.v. een groep binnen het collectief die zich bezighoudt met een plas-dras en/of kruidenrijke stroken of nog anders. In de middag was er een quiz. Iedereen kon zijn/haar vogelkennis testen. Ik vond het een van de leukste onderdelen van de bijeenkomst. En wat niet onvermeld mag blijven, de boeren wonnen het van de vrijwilligers en er was een derde plaats voor Koos Koop. Carola Schouten sloot de dag af en verklaarde dat de N van LNV haar inspireert om de biodiversiteit in Nederland te verbeteren. Tekst Henk van der Molen

Boerenportret van Sivert en Anita Muller

We zijn op bezoek bij Sivert en Anita Muller. Zij wonen met z'n tweeën op een boerderij in de buurt van Ten Post. Als we aankomen zijn Sivert en Koos Koop net terug uit het veld waar de nieuwe plas-dras is aangelegd. Rondom is een dijkje gemaakt. Er komt nog een kraan om de drainage buizen er uit te halen. Dat is nodig om het water vast te houden want de komende jaren moeten veel vogels naar dit natte gebiedje komen. Het is een mooi voorbeeld van meer intensief vogelbeheer met aanvullende maatregelen: een plas-dras van 0,9 ha, kruidenrijke voedselstroken, later maaien, etc.

Emma

Sivert en Anita runnen een gangbaar melkvee bedrijf van 107 hectare met 175 koeien en 120 stuks jongvee. Het bedrijf is in 2011 gekocht en had toen een oppervlakte van 83 hectare grond. Daarvoor had de familie in Kolham een boerderij van 57 hectare die in 2011 is verkocht. Nu is er een veel betere verkaveling, bijna alle weilanden liggen mooi rondom de boerderij. Op de boerderij lopen koeien van het Holstein - Friesian melkras, voornamelijk zwartbont. Sivert vertelt trots over Emma: "Dat was de stammoeder van de Emma's uit 1948 van mijn opa, nu zijn we aangekomen bij nummer 762, de 14de generatie. Ik ben 9 jaar bestuurslid (4 jaar secretaris) geweest van de vereniging Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer Slochteren (ANLS). Samen met Staatsbosbeheer worden natuurgebieden in het Roegwold beweid met winterharde Hereford of blaarkop koeien of anderszins beheerd. In 2015 heeft de vereniging samen met 3 andere verenigingen het Collectief Midden Groningen opgericht."

Festulolium

Sivert en Anita zijn enthousiast over het project met kruidenrijke weilanden dat in 2018 door het Collectief is gestart. Dat gaat 3 jaar duren. Sivert vertelt dat op een perceel van 12 hectare in de maand september verschillende soorten kruiden zijn doorgezaaid. Dit perceel bestaat deels uit festulolium en deels uit Engels raaigras. Festulolium is een kruising van beemdlangbloem en Engels raaigras. Verder zitten er rode en witte klaver, smalle weegbree, luzerne, karwij en cichorei in het mengsel.

Weidevogels

"Ook financieel is het nu mogelijk om aan dit project mee te doen. Maar je moet het niet alleen

puur voor het geld doen. Het past goed in ons bedrijfssysteem, we hebben voldoende voer voor ons vee. Behalve gras verbouwen we ook 6 ha mais en 6 ha verhuren we aan een akkerbouwer. Naast de liefde voor koeien genieten we van de weidevogels: kievit, grutto en tureluur, al herkennen we nog niet alle vogels. Samen met de vrijwilligers hebben we goeie hoop dat er dit jaar veel vogels komen en dat hun aanwezigheid straks goed kan worden gevolgd met de digitale stalkaart."

Steenmarter

We komen ook te spreken over predatie. Volgens Sivert is de vos hier redelijk onder controle. "We hebben meer last van kraaien maar ook de buizerd en steenmarter roven de eieren van de weidevogels". De kraai en de buizerd zijn op basis van de Europese Vogelrichtlijn beschermde diersoorten, de steenmarter is eveneens

beschermd. Sivert vertelt over een project in Oldeberkoop in Friesland waar de steenmarter met vangkooien succesvol wordt bestreden. Het werk op de boerderij doen ze met z'n tweeën. Anita had een manegebedrijf en heeft daar haar hobby voor paarden aan overgehouden. Er zijn momenteel 3 paarden en een veulen.

Foto Wim Hartman

De toekomst

Sivert gaat ervan uit dat de schaalvergroting in de landbouw doorzet maar dan extensiever. "Als je meer land hebt heb je minder aanvoer van ruwvoer en minder mestafvoer, het is meer in evenwicht. Werd er in het verleden nog 400 kg stikstof gestrooid, tegenwoordig is dat al gehalveerd. Wij zien biologisch boeren vooral als een langzaam groeiende niche in de markt, maar wij zien overstappen niet zitten. Het is wel een sector waarvan wat valt te leren, evenals van biologisch-dynamisch boeren dat ook een aantal zeer interessante invalshoeken heeft. Het is best ingewikkeld om goed te boeren. Het vraagt veel kennis over bodem, mest, voer en vooral veel tijd en betrokkenheid." Beiden vinden dat de discussies over de boeren vaak veel te weinig onderbouwd zijn. Sivert en Anita zijn goed te spreken over het Collectief Midden Groningen. "Koos regelt heel veel en ook snel, ook de terugkoppeling met Joop verloopt prima." Wij wensen Sivert en Anita veel plezier en succes met de weidevogels.

Tekst Henk van der Molen en Wim Hartman

Agenda Q2

beeren
met hart
voor
mens en
natuur

Foto Sieger Wiersma

**Zaaiaduitgifte op 2 april in
Garmerwolde en op
6 april in Usquert**

Foto Wim Hartman

Bijeenkomst voor weidevogelvrijwilligers

Op 13 mei is er een bijeenkomst voor alle weidevogelvrijwilligers. Er is volop gelegenheid om met elkaar uit te wisselen over wat we zien aan vogels in de percelen onder ons beheer. Hoe verloopt het seizoen, wat zien we aan vogels, valt er al iets te zeggen over broedsucces. En we stemmen de werkwijze voor verdere verloop van het seizoen met elkaar af. Hopelijk kan iedereen er bij zijn, ook omdat er enkele nieuwe vrijwilligers zijn.

Veldexcursie in Crangeweer

Akker- en weidevogelvrijwilligers zijn van harte uitgenodigd voor een veldexcursie in Crangeweer. Dit is een weidevogelgebied waar beheerders met zwaar beheer, zoals 3 plas drassen en leveren van een inzet voor goed kruidenrijk grasland als voedselbron voor vogels, een aantrekkelijke biotoop scheppen voor weidevogels. We worden ontvangen in de schuur van een van de beheerders. Na een introductie in weidevogelbeheer gaan we op een platte kar het veld in om dichtbij en toch op een veilige afstand zelf te ervaren wat het effect is van het beheer.

Plas dras in Crangeweer

Agenda in vogelvlucht

April 2019							
Nr.	Ma	Di	Wo	Do	Vr	Za	Zo
14	1	2	3	4	5	6	7
15	8	9	10	11	12	13	14
16	15	16	17	18	19	20	21
17	22	23	24	25	26	27	28
18	29	30					

Mei 2019							
Nr.	Ma	Di	Wo	Do	Vr	Za	Zo
18			1	2	3	4	5
19	6	7	8	9	10	11	12
20	13	14	15	16	17	18	19
21	20	21	22	23	24	25	26
22	27	28	29	30	31		

Juni 2019							
Nr.	Ma	Di	Wo	Do	Vr	Za	Zo
22						1	2
23	3	4	5	6	7	8	9
24	10	11	12	13	14	15	16
25	17	18	19	20	21	22	23
26	24	25	26	27	28	29	30

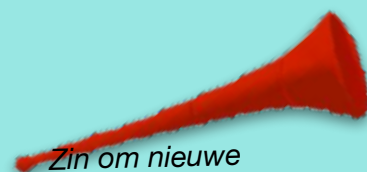
Wat: Midseizoen bijeenkomst
Wie: Weidevogelvrijwilligers
Wanneer: 13 mei 2019
Waar: eetcafé de Boerderij

Wat: veldexcursie
Wie: alle vrijwilligers
Wanneer: 18 mei 2019
Waar: Grangeweer

Vragen of opmerkingen, bel of mail naar:
info@collectiefmiddengroningen.nl
06 24829189 (Joop)

Bezoek ons op:
www.collectiefmiddengroningen.nl

*Zin om nieuwe
kwartaalbrieven
mee vorm te geven,
laat het ons weten!!
Wim, Henk, Joop*